

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Πτηνά Aves (II)*

Δρ Σταύρος Ξηρουχάκης

ΜΦΙΚ/ Ηράκλειο 2015

* Ελληνική ορνιθοπανίδα/ Συστηματική κατάταξη :
Επιτροπή Αξιολόγησης Ορνιθολογικών Παρατηρήσεων (BirdLife Hellas 2009)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Χηνόμορφα (Anseriformes)	Anatidae	Κύκνοι, χήνες, πάπιες	34

- ✓ Παλαμοειδή τα (3) εμπρός δάκτυλα ενωμένα με μεμβράνη
- ✓ Μακρύς σχετικά λαιμός
- ✓ Κοντή ουρά
- ✓ Οι κύκνοι είναι μεγάλα λευκά πουλιά με χαρακτηριστικά μακρύ λαιμό
- ✓ Οι χήνες έχουν κωνικό ράμφος
- ✓ Οι πάπιες έχουν πλατύ ράμφος
- ✓ Έντονος φυλετικός διμορφισμός στις πάπιες (πολύχρωμα αρσενικά)

Κύκνος (*Cygnus olor*)

Σταχτόχνα (*Anser anser*)

Πρασινοκέφαλη πάπια (*Anas platyrhynchos*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Ορνιθόμορφα (Galliformes)	Tetraonidae	Αγριόκουρκος, Δασόκοτα	3
	Phasianidae	Φασιανοί, πέρδικες	7

- ✓ Ανισοδάκτυλα (τρεις δάκτυλοι εμπρός και ένας πίσω)
- ✓ Ισχυρό ράμφος ελαφρώς κυρτό
- ✓ Κοντές, στρογγυλεμένες φτερούγες
- ✓ Πόδια καλυμμένα με φτέρωμα στους αγριόκουρκους & τις δασόκοτες
- ✓ Πέρδικες & φασιανοί φέρουν γυμνούς ταρσούς & ρουθούνια χωρίς φτέρωμα

Αγριόκουρκος (*Tetrao urogallus*)

Δασόκοτα (*Bonasia bonasia*)

Νησοπέρδικα (*Alectoris chukar*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Κολυμβόμορφα (Gaviformes)	Gavidae	Θαλασσοπούτια	3

- ✓ Επίμηκες αεροδυναμικό σώμα
- ✓ Πολύ κοντή ουρά
- ✓ Σχετικά χοντρός λαιμός
- ✓ «Σουβλερή» μύτη
- ✓ Δάκτυλα ενωμένα με νηκτική μεμβράνη

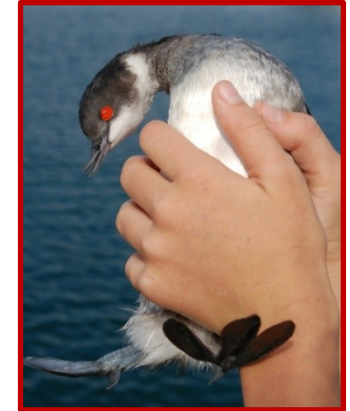
Λαμπροπούτι (*Gavia arctica*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Πυγόμορφα (Podicipediformes)	Podicipedidae	Βουτηχτάρια	5

- ✓ Αεροδυναμικό σώμα
- ✓ Πόδια τοποθετημένα αρκετά πίσω στο σώμα
- ✓ Χαρακτηριστικά δάκτυλα με λοβούς (χωρίς πλήρη νηκτική μεμβράνη)

Νανοβουτηχτάρι (*Tachybaptus ruficollis*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Ρινοτροπόμορφα (Procellariiformes)	Procellariidae	Μύχοι, Αρτέμηδες	4
	Hydrobatidae	Υδροβάτης	1

- ✓ Μακριές & στενές φτερούγες
- ✓ Κοντή ουρά
- ✓ Δυνατό ράμφος, κυρτό στην άκρη & μεγάλα ρουθούνια

Αρτέμης (*Calonectris diomedea*)

Υδροβάτης (*Hydrobates pelagicus*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Πελεκανόμορφα (Pelecaniformes)	Sulidae	Σούλα	1
	Pelecanidae	Πελακάνοι	2
	Phalacrocoracidae	Κορμοράνοι	3

- ✓ Μακρύς, χοντρός λαιμός
- ✓ Τα 4 δάκτυλα των ποδιών (παλαμοειδή) ενωμένα με νηκτική μεμβράνη
- ✓ Η Σούλα φέρει κωνικό, μυτερό ράμφος
- ✓ Οι πελεκάνοι φέρουν «σάκο» (λαρυγγοθύλακας)
- ✓ Οι κορμοράνοι έχουν ράμφος ελαφρώς γαμψό στην άκρη

Ροδοπελεκάνος (*Pelecanus onochrotalus*)

Θαλασσοκόρακας (*Phalacrocorax aristotelis*)

Σούλα (*Morus bassanus*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Πελαργόμορφα (Ciconiformes)	Ardeidae	Ερωδιοί	10
	Ciconiidae	Πελαργοί	2
	Threskiornithidae	Ίβιδες	2

- ✓ Μακριά πόδια, λαιμό & ράμφος
- ✓ Οι ερωδιοί με «μαζεμένο» το λαιμό
- ✓ Οι πελαργοί με «τεντωμένο» το λαιμό
- ✓ Οι ίβιδες έχουν κυρτό (χαλκόκοτα) ή πεπλατυσμένο (χουλιανομούτα) ράμφος
- ✓ Γυμνή ταρσοκνήμη χωρίς φτερά
- ✓ Σχετικά κοντή ουρά

Αργυροτσικνιάς (*Egretta alba*)

Λευκός Πελαργός (*ciconia ciconia*)

Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Φοινικοπτερόμορφα (Phoenicopteriformes)	Phoenicopteridae	Φλαμίνγκο	1

- ✓ Μακρύς λαιμός
- ✓ Ψηλά πόδια
- ✓ Χοντρό & κυρτό ράμφος (ροζ με μαύρη άκρη)
- ✓ Ενήλικα με λευκό φτέρωμα & ροζ πτέρυγες & πόδια
- ✓ Νεαρά άτομα σκούρο καφέ φτέρωμα

Φοινικόπτερο (*Phoenicopus roseus*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Αετόμορφα (Accipitriformes)	Accipitradae	Αετοί, Γύπες, Γερακίνες, Κίρκοι	27
	Pandionidae	Ψαραετός	1

- ✓ Ράμφος ισχυρό & γαμψό
- ✓ Γαμψά νύχια
- ✓ Μακριές, φαρδιές φτερούγες

Χρυσαιετός (*Aquila chrysaetos*)

Γυπαετός (*Gypaetus barbatus*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Ιερακόμορφα (Falconiformes)	Falconidae	Γεράκια	10

- ✓ Γαμψό ράμφος & νύχια
- ✓ Μικρού/ μεσαίου μεγέθους
- ✓ Φέρουν αμβλεία προεξοχή στο πάνω τμήμα του ράμφους

Μαυροπετρίτης (*Falco eleonora*)

Κιρκινέζι (*Falco naumanni*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Γερανόμορφα (Gruiformes)	Rallidae	Νερόκοτες, Πουλάδες	9
	Gruidae	Γερανοί	2
	Otididae	Ωτίδες	3

- ✓ Πουλάδες & νερόκοτες: κοντόχοντρο σώμα, μυτερό & μακρύ ράμφος, ελαφρώς ανασηκωμένη ουρά
- ✓ Γερανοί: μακριά πόδια & λαιμό, τα τριτεύοντα φτερά σχηματίζουν φουντωτή «ουρά» στα ενήλικα
- ✓ Ωτίδες: «βαρύ» σώμα, φαρδιές φτερούγες (θυμίζουν γαλοπούλα)

Νεροκοτσέλα (*Rallus aquaticus*)

Γερανός (*Grus grus*)

Μεγάλη Ωτίδα (*Otis tarda*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Χαραδριόμορφα (Charadriiformes)	Haematopodidae	Στρειδοφάγος	1
	Recurvirostridae	Καλαμοκανάς, Αβοκέτα	2
	Glareolidae	Νεροχελίδονα	3
	Charadriidae	Χαραδριοί	14
	Scolopacidae	Σκαλίδρες, Μπεκατσίνια, Τρύγγες	37
	Stercorariidae	Ληστόγλαροι	4
	Laridae	Γλάροι	17
	Sternidae	Γλάρονια	11

- ✓ Ετερογενής τάξη με δύο κυρίως «ομάδες» στην Ελλάδα:
- ❖ Μικρού/ μεσαίου μεγέθους με ψηλά πόδια & λεπτό, μακρύ ράμφος
- ❖ Δάκτυλα με νηκτική μεμβράνη, ισχυρό ράμφος με κωνική άκρη (γλάροι)

Κοκκινοσκέλης (*Tringa totanus*)

Αιγαιόγλαρος (*Larus audouinii*)

Μπεκάτσα (*Scolopax rusticola*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Πτεροκληδόμορφα (Pterocliiformes)	Pteroclididae	Περιστερόκοτες	3

- ✓ Μεσαίου μεγέθους
- ✓ Γεροδεμένο σώμα
- ✓ Κοντός λαιμός
- ✓ Μακριές, μυτερές φτερούγες
- ✓ Θυμίζουν πέρδικα & περιστέρι

Μαυροπεριστερόκοτα (*Pterocles orientalis*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Περιστερόμορφα (Columbiformes)	Columbidae	Φάσσες, Τρυγόνια, Περιστέρια	7

- ✓ Συμπαγές σώμα
- ✓ Μικρό κεφάλι & λαιμός
- ✓ Ράμφος με σαρκώδες κήρωμα
- ✓ Ανισοδάκτυλα

Φάσσα (*Columba palumbus*)

Τρυγόνι (*Streptopelia turtur*)

Δεκοχτούρα (*Streptopelia decaocto*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Ψιττακόμορφα (Psittaciformes)	Psittacidae	Παπαγάλος (πράσινος)	1

- ✓ Χοντρό, γαμψό ράμφος
- ✓ Δυνατή, μυώδη μασέλα & γλώσσα
- ✓ Ζυγοδάκτυλο (2 δάκτυλα μπροστά & 2 πίσω)
- ✓ Ένα είδος («δραπέτης») στην Ελλάδα

Πράσινος παπαγάλος (*Psittacula krameri*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Κοκκυγόμορφα (Cuculiformes)	Cuculidae	Κούκοι	2

- ✓ Επίμηκες σώμα
- ✓ Μακριά, στρογγυλεμένη ουρά
- ✓ Κοντά πόδια
- ✓ Ριγωτή κοιλιά

Κούκος (*Cuculus canorus*)

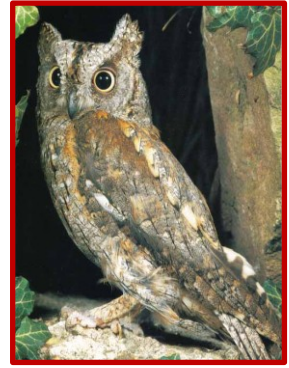
Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Γλαυκόμορφα (Stringiformes)	Tytonidae	Τυτώ	1
	Strigidae	Κουκουβάγιες, Μπούφοι	8

- ✓ Πυκνό, μαλακό φτέρωμα
- ✓ Μεγάλο σχετικά κεφάλι για το μέγεθος του σώματος
- ✓ Γαμψό ράμφος & νύχια
- ✓ Φτέρωμα στα πόδια
- ✓ Μεγάλα «στερεοσκοπικά» μάτια
- ✓ Ανθρωπόμορφο πρόσωπο & μάτια

Τυτώ (*Tyto alba*)

Γκιώνης (*Otus scops*)

Νανόμπουφος (*Asio otus*)

Κουκουβάγια (*Athene noctua*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Αιγοθηλόμορφα (Caprimulgiformes)	Caprimulgidae	Γιδοβύζι	1

- ✓ Κοντά πόδια
- ✓ Τρίχες γύρω από το ράμφος
- ✓ Μεγάλο στόμα (ανφάς μοιάζει με χαμόγελο)
- ✓ Μαλακό φτέρωμα
- ✓ Βασικό χρώμα καφέ

Γιδοβύζι (*Caprimulgus europaeus*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Αποδόμορφα (Apodiformes)	Apodidae	Σταχτάρες	4

- ✓ Δρεπανόμορφο σχήμα σε πτήση
- ✓ Μακριές, μυτερές φτερούγες
- ✓ Πολύ κοντά πόδια
- ✓ Γαμψά νύχια
- ✓ Στα περισσότερα κοντή, διχαλωτή ουρά

Σταχτάρα (*Apus apus*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Κορακιομόρφα (Coraciformes)	Alcedinidae	Αλκυώνες	3
	Meropidae	Μελισσοφάγοι	3
	Coraciidae	Χαλκοκουρούνα	1

- ✓ Εξωτικό φτέρωμα (όλα φέρουν λαμπερό γαλάζιο χρώμα)
- ✓ Αλκυώνη: κοντά πόδια & ουρά, μεγάλο κεφάλι με μυτερό ράμφος
- ✓ Μελισσοφάγος: λεπτό, ελαφρώς κυρτό & μυτερό ράμφος, μυτερές φτερούγες & ουρά
- ✓ Χαλκοκουρούνα : μεγάλο κεφάλι & δυνατό ράμφος

Μελισσοφάγος (*Merops apiaster*)

Αλκυώνη (*Alcedo atthis*)

Χαλκοκουρούνα (*Coracias garrulus*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Δρυοκολαπτόμορφα (Piciformes)	Picidae	Δρυοκολάπτες	10

- ✓ Σκληρή, κοντή ουρά
- ✓ Κωνικό, μυτερό ράμφος
- ✓ Ζυγοδάκτυλα (2 δάκτυλα πίσω & 2 εμπρός)
- ✓ Δυνατά, άκαμπτα νύχια

Πράσινος δρυοκολάπτης
(*Picus viridis*)

Πευκοδρυοκολάπτης
(*Dendrocopos major*)

Μαύρος δρυοκολάπτης
(*Dryocopus martius*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Στρουθιόμορφα (Passeriformes)*	Alaudidae	Κορυδαλλοί, Σταρήθρες, Γαλιάντρες	11

- ✓ Χρώμα φτερώματος καφέ & υπόλευκο
- ✓ Δυνατό κωνικό & ελαφρώς κυρτό στη άκρη ράμφος
- ✓ Ορισμένα είδη φέρουν «λοφίο»

Κατσουλιέρης (*Calerida cristata*)

* Ενδεικτικά είδη από τις πιο πολυπληθείς οικογένειες

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Στρουθιόμορφα (Passeriformes)	Motacillidae	Κελάδες, Σουσουράδες	11

- ✓ Μακριά ουρά
- ✓ Λεπτό ράμφος
- ✓ Μεγάλο νύχι στο πίσω δάκτυλο

Κιτρινοσουσουράδα (*Motacilla flava*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Στρουθιόμορφα (Passeriformes)	Turdidae	Αηδόνια, Πετροκλήδες, Τσίχλες, Κοτσύφια	29

- ✓ Μικρόσωμα ή μεσαίου μεγέθους
- ✓ Φτέρωμα με συνδυασμούς/ διαβαθμίσεις τριών κυρίως χρωμάτων (άσπρο, μαύρο, καφέ)

Κότσυφας (*Turdus merula*)

Σταχτοπετροκλής (*Oenanther oenanthe*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Στρουθιόμορφα (Passeriformes)	Sylviidae	Ποταμίδες, Τσιροβάκοι, Φυλλοσκόποι	40

- ✓ Μέγεθος σπουργιτιού ή μικρότερα
- ✓ Πολύ λεπτό ράμφος

Αιγαιοτσιροβάκος (*Sylvia ruepellii*)

Μαυροτσιροβάκος (*Sylvia melanocephala*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Στρουθιόμορφα (Passeriformes)	Paridae	Παπαδίτσες	7

- ✓ Μικρό μέγεθος
- ✓ Συμπαγές σώμα
- ✓ Λεπτό ράμφος

Καλόγερος (*Parus major*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Στρουθιόμορφα (Passeriformes)	Corvidae	Κορακοειδή	9

- ✓ Μεγάλο μέγεθος
- ✓ Δυνατό, συμπαγές ράμφος
- ✓ Ένα βασικό χρώμα (μαύρο)

Κόρακας (*Corvus corax*)

Κουρούνα (*Corvus corone*)

Κάργια (*Corvus monedula*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Στρουθιόμορφα (Passeriformes)	Fringillidae	Σπίζες	13

- ✓ Μικρό μέγεθος
- ✓ Κωνικό ράμφος
- ✓ Λίγο διχαλωτή ουρά

Καρδερίνα (*Carduelis carduelis*)

Φλώρος (*Carduelis chloris*)

Σπίνος (*Fringilla coelebs*)

Τάξη	Οικογένεια	Είδη	N
Στρουθιόμορφα (Passeriformes)	Emberizidae	Τσιχλόνια	14

- ✓ Μέγεθος συνήθως μέχρι 15 cm
- ✓ Κοντό, κωνικό ράμφος
- ✓ Η χρωματική διαφοροποίηση είναι κυρίως στο κεφάλι

Τσιφτάς (*Miliaria calandra*)

Βουνοτσιχλονο (*Emberiza cia*)

Σμυρνοτσιχλονο (*Emberiza cineracea*)

